

GEÇİCİ ÖDEMELER

TRANSITIONAL PAYMENT

Kumru KILIÇOĞLU YILMAZ*

Özet: Geçici ödeme, 1 Temmuz 2012 tarihinde yürürlüğe giren Türk Borçlar Kanunu'muz ile hukuk sistemimizde kabul edilen yeni bir kavramdır.

TBK md.76'da düzenlenen geçici ödemenin amacı, uzun süren yargılamalar neticesinde, davacının mağduriyetinin önlenmesi olup, yargılama sonucunda hükmedilmesi muhtemel olan tazminatın bir kısmının önceden ödenmesidir. Zarar göre davacı, iddiasının haklılığını gösteren inandırıcı kanıtlara mahkemeye sunar, ekonomik durumu da geçici ödemeyi gerektirirse, talebinin varlığı halinde, mahkemece geçici ödemeye hükmedilebilir.

Madde gerekçesinde "uğradığı zararın giderilmesi için acilen parasal desteğe ihtiyaç duyan" davacıdan bahsedilmektedir. Acil parasal desteğin, ancak maddi zararların tazmini için açılan maddi tazminat davalarında söz konusu olabileceğini söylemek, dolayısıyla, gerekçeden yola çıkarak, manevi zararlardan dolayı, geçici ödemeye hükmedilmesine yer olmadığı yorumunu yapmak mümkündür.

Çalışmada, geçici ödemenin amacı, koşulları, benzer kavramlardan farkları, uygulama alanı ile hüküm ve sonuçları ele alınacaktır.

Anahtar Kelimeler: Geçici ödeme, tazminat, nafaka, güvence, maddi tazminat, manevi tazminat

Abstract: Transitional payment is a new accepted notion in Turkish Code of Obligations, which is inured in 1.7.2012. That notion was not held in place in old Code of Obligations number 818.

The aim of transitional payment which is found in Article 76 in Turkish Code of Obligations, is to help people who had loss by a tort or the transverse of the contract. That help must be made by, paying some amount of money with no need to wait for the final court decision. If the person who had a damage asks the judge for transitional payment and damage can be shown to the court by believable proofs, and the economic situation of the damaged person is necessitate for that payment, the judge can decide an early payment called transition payment.

¹ A.Ü.Hukuk Fakültesi Doktora Öğrencisi, Ankara Barosu Avukatı

The legal basis of Article 76 says that “to avoid the damage, there must be an immediate money support” for the transitional payment. Immediate support can only be possible in material damages.

In this study, we will discuss the aim and the conditions of transitional payments, the differences with the similar notions, and the application area of transitional payments.

Keywords: Transitional payment, compensation, alimony, guarantee, pecuniary and non-pecuniary damages

1. Kavram- Tanım

Geçici ödeme, 6098 sayılı yeni Türk Borçlar Kanunu’nun 1 Temmuz 2012’de yürürlüğe girmesiyle hukuk sistemimize girmiş olan yeni bir hukuksal kurumdur. Eski 818 sayılı Borçlar Kanunu’nda geçici ödemelere ilişkin her hangi bir düzenleme bulunmamaktaydı.

TBK’ nun ikinci ayırımında “haksız fiilden doğan borç ilişkileri” kısmında yer alan 76. madde aşağıdaki hükümleri içermektedir:

“Zarar gören, iddiasının haklılığını gösteren inandırıcı kanıtlar sunduğu ve ekonomik durumu da gerektirdiği takdirde hakim, istem üzerine davalının zarar görene geçici ödeme yapılmasına karar verebilir.

Davalının yaptığı geçici ödemeler, hükmedilen tazminata mahsup edilir; tazminata hükmedilmezse hakim, davacının aldığı geçici ödemeleri, yasal faiziyle birlikte geri vermesine karar verebilir.”

Bu hükümlerle uygulamaya konulmak istenen geçici ödemeler, özellikle kişilik hakkına yönelik saldırılar sonucu oluşan bedensel zararlar nedeniyle mağdur olanların yargılamaların uzun sürmesi neticesinde, tazminat alacaklarına mahsuben kısmi bir ödeme ile bu mağduriyetlerinin peşinen giderilmesi amaçlanmıştır.

Yeni TBK.muza bu hükmün konuluş gerekçesi¹ şu şekilde açıklanmıştır:

¹ Tasarı aşamasında geçici ödeme 75. madde olarak yer almış iken, TBMM Adalet Komisyonu görüşmeleri sırasında 76. Madde olarak düzenlenip, yasaya 76. Madde olarak girmiştir.

“Bu yeni düzenlemeyle, meselâ, hiçbir sosyal güvenceden yararlanamayacak durumda bulunmakla birlikte, somut olayda uğradığı zararın giderilmesi için âcilen parasal bir desteğe ihtiyaç duyan ve tazminat yükümlüsünün, uğradığı zarardan sorumluluğunu hâkime sunduğu inandırıcı kanıtlarla ortaya koyan zarar görenlerin korunması amaçlanmıştır.

Maddenin birinci fıkrasında, zarar görenin iddiasının haklılığını gösteren inandırıcı kanıtlar sunması ve ekonomik durumunun da gerektirmesi koşullarının birlikte gerçekleşmesi durumunda, hâkime, istem üzerine tazminat yükümlüsünün zarar görene geçici ödeme yapmasına karar verme yetkisi tanınmıştır. Ancak, fıkra yapılan düzenlemeyle, geçici ödeme kararıyla kesin hüküm sonucunun, eda amaçlı bir ihtiyati tedbir aracılığıyla elde edilmesi amaçlanmamaktadır.

Maddenin ikinci fıkrasında ise, aynı maddenin birinci fıkrası uyarınca zarar görene yapılan geçici ödemelerin nihaî kararda hükmedilmiş olan tazminata mahsup edileceği; zarar görenin açtığı davanın reddine karar verilmesi durumunda ise hâkim tarafından, aynı davada, davacının aldığı geçici ödemeleri, yasal faizi ile birlikte geri vermesine hükmedileceği öngörülmektedir.”²

Eski 818 sayılı Borçlar Kanunu’nda böyle bir düzenleme mevcut olmadığından; haklılığı büyük olasılıkla belli olan davalarda zarar görenlerin uzun süren yargılamanın sonunu beklemeleri nedeniyle büyük mağduriyetlere uğramaları söz konusuydu.³ Bu nedenle, amacı gerekçesinden anlaşıldığı üzere, hukuk sistemimize giren bu kavramın, karşı görüşlere ve eleştirilere rağmen, özellikle bedensel zararlar veya ölüm halinde ölenin geride kalan yoksul ve yardıma muhtaç durumdaki yakınları bakımından faydalı olacağı, bir anlamda sosyal adaleti gerçekleştireceği kanaatindeyim.

Geçici ödemeler, her ne kadar haksız fiillere ilişkin hükümler arasında yer alsın da yalnızca haksız fiilden doğan zararların tazmininde gündeme gelmez.. TBK.md.76 “Haksız fiillerden doğan borç ilişkileri”

² T.C. Adalet Bakanlığı, Türk Borçlar Kanunu Tasarısı, Ankara 2008, s.249

³ Öz, Turgut: Yeni Borçlar Kanunu’nun Getirdiği Başlıca Değişiklikler ve Yenilikler, 2. Bası, İstanbul 2012, s.14

başlığı altında yer almaktadır. Ancak bilindiği üzere TBK md.114/II “*Haksız fiil sorumluluğuna ilişkin hükümler, kıyas yoluyla sözleşmeye aykırılık hallerinde de uygulanır.*” düzenlemesi nedeniyle, sözleşmeye aykırılık halinde doğan zararların giderilmesinde de geçici ödeme talebinde bulunulması ve geçici ödemeye hükmedilmesi mümkündür.

Geçici ödemeyi şu şekilde tanımlayabiliriz.

“Haksız fiil ya da sözleşmeden doğan bir borca aykırılık halinde, zarar gören kişinin yargılama aşamasında davasında haklılığına ilişkin kanıtların mevcudiyeti halinde, ekonomik durumu gerekli kıldığı takdirde, geçici olarak ödenen bir tazminat miktarı olup, yargılama sonunda davada tamamen veya kısmen haksız çıkması halinde, kendisine yapılan ödemeyi yasal faiziyle birlikte ödeme tarihinden itibaren iade etmekle yükümlü olduğu kısmi bir ifadır”.

2. Amaç

Geçici ödeme, tazminatın kısmi olarak ödenmesi olarak değerlendirilebilir. Gerçek zarar ve tazminat miktarının hesaplanması, delillerin tam olarak toplanması, bilirkişi raporları gibi unsurlara bağlı olduğu için yargılama çok uzun sürmekte, hakim nihai kararını vermeden önce delillerin tamamen toplanmasını beklemekte, hatta birkaç defa bilirkişi görüşüne başvurabilmektedir. Bu bekleyiş, haksız fiilden dolayı mağdur olanı bir kez daha mağdur etmekte⁴, hatta haksız fiil nedeniyle zarar gören kişi adeta yoksulluğa, başkalarının yardımıyla ayakta kalabilecek kişi konumuna düşmektedir. Haklı olduğu davasında zararının tazmin edilmesi açık iken, bu kişiyi yargılamanın sonuna kadar bu tür bir mağduriyete itmek adalet ve hakkaniyet duygularımızı zedelemektedir. Bu nedenle davadaki haklılığı yargılama aşamasında açıkça ortaya çıkan bu kişinin hiç olmazsa kısmi bir geçici ödeme ile asgari düzeyde yaşamını idame ettirmesine yardımcı olmak hukukun görevi olmalıdır. Bu nedenle bu zararın kısmen giderilmesi için, yargılama sonucunun beklenmesine gerek yoktur. Geçici ödeme, nihai karar verilene kadar geçici bir koruma sağlar.⁵ Talep üzerine, ha-

⁴ Topuz, Murat: “Türk Borçlar Kanunu Uyarınca Haksız Fiilden Doğan Borç İlişkilerine Dair Yargılamalarda Geçici Ödemeler”, Prof. Dr. Cevdet Yavuz’a Armağan, İstanbul 2011, s. 260

⁵ Topuz, M: a.g.e., s.269

kim, bu geçici ödemeye karar verip; haksız fiile maruz kalıp mağdur olan kişinin daha fazla mağduriyetinin önüne geçebilir, yargılama neticesinde belirlenen asıl tazminat miktarından, bu geçici ödemeyi mahsup edebilir. Bu durum sorumlu kişinin aleyhine olmadığı gibi, haksız fiil mağdurunun da mağduriyetini önleme açısından sosyal adaletin gerçekleşmesi gibi bir işlevin yerine getirilmesini sağlar.

Geçici ödemenin mutlaka “tazminata hükmedileceği kesin olan bir davada verilmesi gerektiği” gibi bir düzenleme maddede yer almamıştır. Yargılama aşamasında geçici ödemeye karar verildiği halde, tahminlerin aksine, davanın haksızlığı ya da geçici ödemeyi hak edemeyecek miktarda sonuçlanması mümkündür. Yasa koyucu bu ihtimali de göz önünde tutarak davacıdan “geçici ödemenin faiziyle birlikte geri verilmesi” düzenlemesine yer vermiştir. O halde yasa koyucu bir yandan davacıyı korurken, öte yandan davacının davasında haksız çıkması halinde haksız fiilden sorumlu tutulan kişiyi de korumuş, adil bir denge sağlamıştır.

Dolayısıyla, geçici ödemenin talep edilmesi üzerine geçici ödemeye karar verilebilmesi için, davaya konu olayda “tazminata kesin olarak hükmedileceği” kanaatinin doğması doğru değildir. Geçici ödemenin şartlarından biri “yargılama sonucunda tazminatın kesin olarak doğması” değildir.

Geçici ödeme kavramı, Türk Hukuku dışında herhangi bir hukuk sisteminde yer almamakla birlikte, İsviçre Ön tasarısında tartışılmış olup, İsviçre’de ön tasarının geri çekilmesiyle, yasalaşma olanağı ortadan kalmıştır.⁶

Başka hukuk sistemlerinde yer almayan geçici ödemelerin amacı, haksız fiilden doğan borç ilişkileri ile TBK md.114/II gereğinde sözleşmeden doğan borç ilişkilerinde, mağdur konumunda olan davacının, mağduriyetinin yargılama sonuna kadar devam etmemesi amacıyla, zararının en azından bir kısmının giderilmesidir.

TBK.md.76. hükmüne dayanılarak açılan davada hakim, henüz uyuşmazlığı çözmeden önce bazı özel şartlarla, davacıya davalının bir miktar ödeme yapmasına karar verebilecek ve davalı da yargı kara-

⁶ Kılıçoğlu, Ahmet M. : Borçlar Hukuku Genel Hükümler, B.17, Ankara 2013, S. 430

rına uygun olarak davacıya kısmen ifada bulunacaktır. Uygulamada çoğu kez gözlendiği üzere, yargılamanın uzun sürmesi sonucu, bu süre içerisinde zarar gören ekonomik açıdan güç durumlara düşmesi , bu hüküm, haksız fiil mağdurlarını koruyucu bir tedbir olarak getirilmiştir.⁷ Madde gerekçesinde belirtildiği gibi, “zararın giderilmesi için acilen parasal bir desteğe ihtiyaç duyan” zarar görenin korunması, örneğin, hiç bir sosyal güvenceden yararlanmayacak durumda olmakla birlikte, uğradığı zararı giderilmesi için acilen parasal desteğe ihtiyaç duyan ve tazminat yükümlüsünün zarardan sorumlu olduğunu, yani iddiasının haklılığını mahkemeye sunduğu inandırıcı kanıtlarla ortaya koyan zarar görenlerin korunması amaçlanmıştır.⁸ Bu koruma, zararın en azından bir kısmının yargılama sonucunu beklemeden karşılanması şeklinde gerçekleşir.

Geçici ödeme talep edilebilmesinde amaç ve yasaya konulmasındaki haklılığı kanıtlayan çok sayıda örnek bulunabilir. İncelememizin kapsamı içerisinde şöyle bir örnek verebiliriz : Haksız fiil neticesinde, tek gelir kaynağı servis aracı olan bir servis şoförünün aracının bir kaza sonucu hasara uğradığını düşünelim. Bu kişi doğan zararının tazmini amacıyla dava açarak, araçtaki hasarının giderilmesini talep etmiştir. Bu süre içinde bu kişi servise çıkamaması nedeniyle kendisinin ve ailesinin geçimini temin edememiştir. Bir yandan servise çıkamadığı için geçimini temin edememiş, öte yandan aracı hasarlı araç haline gelmiştir. Ancak, yargılamanın uzun sürmesi durumunda, servis şoförü davacının mağduriyeti katlanarak artabilir. Aracını tamir ettiremeyerek servise çıkamayabilir, o süre zarfında ödemelerini aksatabilir ve bu nedenle icra takiplerine maruz kalabilir. Her ne kadar tüm bu maddi zararlarını (kazanç kaybı vs.) dava yoluyla talep edebilecek olsa da, geçici ödeme ile bu zararların doğması önlenebilir. Geçici ödeme talebinde bulunan davacı, haksız fiil nedeniyle zararının doğduğunu inandırıcı delillerle ispatlayabilirse, hakim, talep üzerine, geçici ödemeye karar verebilir. Bu geçici ödeme ile, servis şoförü aracını tamir ettirip, servise çıkmaya devam edebilir.

Getirilen bu yeni hüküm, Türk Hukuku’nda davacının alacağının

⁷ Oğuzman, Kemal ; Öz, Turgut: Borçlar Hukuku Genel Hükümler, B.10, C.2, İstanbul 2013, S.131

⁸ Antalya, Gökhan: Borçlar Hukuku Genel Hükümler, C.I, İstanbul 2012, s.768

garanti altına almasını sağlayabilecek ihtiyati tedbir/ ihtiyati haciz olanaklarının bulunması karşısında, yargılama devam ederken bir tahsilata karar verilebilmesinin haksız ve gereksiz bir düzenleme olduğu gerekçesiyle ciddi eleştirilere uğramıştır.⁹

Her ne kadar geçici ödemenin düzenlendiği 76.madde bir “tedbir hükmü” niteliği taşısa da¹⁰, birer tedbir niteliği taşıyan ihtiyati haciz ve ihtiyati tedbir kavramlarından, amacı ve koşulları itibariyle tamamen farklıdır.

3. Koşulları

Geçici ödemeye hükmedilebilmesi için, düzenlendiği 76. Madde hükmünden hareketle gereken koşulları çıkarmak mümkündür. Bu koşulları aşağıda ele alacağız:

a) Haksız fiil veya sözleşmeye aykırılık sonucu zarara sebebiyet verilmiş olması

Geçici ödemelere ilişkin hüküm haksız fiillere ilişkin TBK.md.76 da düzenlenmiş olmasına karşın yukarıda ifade etmiş olduğumuz gibi TBK.md.114 f.II deki yollama nedeniyle sözleşmeye aykırılık halleri için de uygulanabilir.

Bilindiği üzere haksız fiiller dar anlamda haksız fiillerden doğan borçları, geniş anlamda haksız fiil ise bunlar yanında sözleşmeye aykırılıktan doğan sorumlulukları da kapsar.

TBK.md.76 hem dar anlamda haksız fiiller hem de sözleşmeye aykırılıktan doğan sorumluluklar için uygulanabilir.

Bu nedenle bu koşul ile ilgili olarak haksız fiil veya sözleşmeye aykırılık sonucu bir zararın doğmuş olmasından söz etmekteyiz.

b) İddianın haklılığını gösteren inandırıcı kanıtlar

Talep için, herşeyden önce; yukarıda ifade ettiğimiz gibi bir zararın mevcudiyeti gerekir. Zarar gördüğünü iddia eden davacı, iddiası-

⁹ Demir, Mehmet: Türk Borçlar Kanunu’nun Getirdiği Yenilikler, Ankara 2012, S.30
¹⁰ Kılıçoğlu, A.: a.g.e., s.433

nın haklılığını gösteren inandırıcı kanıtlar sunmak zorundadır. Geçici ödeme talebinde bulunup, yalnızca, zarar gördüğünü iddia ederek, geçici ödeme talebinde bulunanların talepleri kabul edilmez. İddiada bulunan davacı, inandırıcı kanıtlarını esas hakkında karar verilmeden önce daha davanın başında ya da yargılamanın ileri aşamalarında ortaya koymuş olmalıdır. İnanırıcı kanıt, her türlü kanıtı kapsar. Örneğin, bir trafik kazasında, kaza tespit tutanağı, konuyla ilgili tespit dosyaları, görüntü ve ses kayıtları, davacının ekonomik açıdan bu hukuka aykırı fiil sonucu zor duruma düştüğü ya da düşeceğine ilişkin her türlü kanıt olarak değerlendirilebilir.

Mahkemeye sunulan kanıtların, kesin delil niteliği taşıması gerekmez. Hakimin değerlendirmesi bakımından, ilk görünüş olarak, dava konusu talebin haklılığını büyük ihtimal dahilinde göstermeleri yeterlidir.¹¹

Kanıtların inandırıcı olması; yargılama sonucunda tazminata hükmedilmemesi, yahut hükmedilen tazminatın geçici ödemedan az olması halinde, geçici ödeme yapan davalının gereksiz yere sorumlu olmadığı bir ifa yükümlülüğü altına sokulmasının önüne geçilmesini sağlar.

Geçici ödeme talebinde bulunulmasının her hangi bir zaman sınırı yoktur. Davanın esas hakkında karara bağlanması anına kadar talep edilebilir. Davacı taraf bunu dava dilekçesiyle birlikte talep edilebileceği gibi, her duruşmada, yahut her beyan dilekçesiyle talebi mümkündür. Bir kere geçici ödeme talebinin reddedilmesi, delil durumunun değişmesi halinde yeniden taleplerde bulunulmasını engellemez. Tıpkı tedbir amaçlı nafakanın arttırılması talebi gibi, her aşamada, reddedilse bile yeniden talepte bulunulabilir. Dolayısıyla, yargılamanın ileri aşamalarında dinlenen tanıkların beyanı da inandırıcı kanıt olarak değerlendirilip, o celseye kadar verilmeyen geçici ödeme, tanık beyanının inandırıcılığı göz önünde bulundurularak verilebilir. Örneğin trafik kazası nedeniyle uğranılan zararın tazmini davasında, ilk aşamada verilen kaza tespit tutanağının inandırıcı delil olarak değerlendirilmesi neticesinde hükmedilen 5.000 TL'lik geçici ödemenin yanı sıra, iddianın haklılığı tanık beyanlarıyla daha inanılır hale gelirse, ek

¹¹ Oğuzman; Öz : a.g.e., s.131

olarak yeniden bir geçici ödemeye hükmedilebilir. İnandırıcı kanıtlar ne zaman sunulursa, o zaman hakim, talep üzerine geçici ödemeye karar verebilir.

c) Ekonomik durumun bu ödemenin yapılmasını gerekli kılması

Burada, zarara uğrayan kişinin ekonomik durumunun acilen ödeme yapılmasını gerekli kılması gerekir. Kişinin maddi durumunun bu ödeme yapılmaz ise, yaşam standardının değişmesi, başkalarının yardımına muhtaç hale gelmesi, faizle kredi almak zorunda kalması gibi ekonomik güçlüklerle yol açacak nitelikte olmalıdır.

Yargılama sonucunda haksız fiil sabit hale gelir ve davacının haklılığı ortaya çıkar ise ,zararını hükmedilen tazminat miktarı ile gidebilecektir. Bu durumda artık yargılamanın uzun sürmesi nedeniyle ekonomik açıdan güçlük unsuru söz konusu olmayacağından artık geçici ödemeye karar verilmeyecektir. Bir başka ifadeyle bu durumda acilen giderilmesi gereken bir mağduriyet söz konusu olmadığı için, geçici ödemeye hükmedilmesi koşulların kümülatif halde bulunması gerektiğinden¹², doğru olmayacaktır.

Ekonomik durumun geçici ödemeyi gerektirmesi hali için, mutlaka davacının geçici ödeme yapılmazsa ekonomik açıdan yıkıma uğrayacak derecede olması yahut hayati tehlikeyle karşı karşıya gelmesi gerekmez. Davacıdan, kendisinden katlanması beklenemeyecek derecede ekonomik açıdan güç durumda kalacak olması yeterlidir. Bu nedenle geçici ödeme sadece gerçek değil tüzel kişiler için de gündeme gelebilecektir. Örneğin; uğradığı haksız rekabet nedeniyle ekonomik durumu bozulduğu için çalışanlarının bir kısmını işten çıkarmak zorunda kalan yahut ücretlerini azaltmak zorunda kalan bir şirket de geçici ödeme isteyebilir.¹³ Bu örnekten anlaşılacağı üzere, ekonomik durumun geçici ödemeyi gerektirmesi için, davalının ya da davacının ekonomik durumu göz önünde bulundurulmadan, haksız fiil ya da sözleşmeye aykırılık nedeniyle, davacının uğradığı zarara katlanması beklenemeyecek durumda olması gerekir.

¹² Demir, M: a.g.e., S.29

¹³ Oğuzman; Öz : a.g.e., s.132

d) *Geçici ödeme talebinde bulunulmuş olması*

Maddede “talep üzerine” denilerek, geçici ödemeye hakim tarafından re’sen karar verilemeyeceği, ancak tazminat talebinde bulunan zarar görenin talebi üzerine geçici ödemeye karar verilebileceği düzenlenmiştir. Bu düzenleme HMK.muzdaki taleple bağlılık ilkesine uymaktadır (HMK.md.26).

Burada önemli vurgulanması gereken husus, geçici ödeme talebinin bağımsız bir dava konusu olamamasıdır. Buna göre geçici ödeme asıl dava ile birlikte asıl davaya bağlı olarak ileri sürülebilir. Davacı, yalnızca geçici ödeme talebiyle bir dava açamaz. Kanunda buna ilişkin bir düzenleme bulunmamaktadır. Geçici ödeme talebi, başlı başına bağımsız bir talep hakkı olarak değil, açılmış bir davada yan bir tedbir olarak düzenlenmiştir.¹⁴

Davacı, dava açarken geçici ödeme talebinde bulunabileceği gibi, davanın her aşamasında da böyle bir talepte bulunabilir. Hükmedilmesi, somut olayın niteliğine, davadaki haklılığın ve davacının ekonomik açıdan muhtaç durumunda olmasının mevcut kanıtlara göre inandırıcı olup olmamasına bağlı olarak hakimın takdirine bağlıdır. Takdir yetkisini kullanan hakim, geçici ödemeye hükmetmesi halinde, “kararını belli etmiş (ihyası reyde bulunmuş) sayılması söz konusu olmayacaktır.”¹⁵ Hakim, delilleri inandırıcı bulmaz, yahut davacının ekonomik durumunun geçici ödemeyi gerektirmediği kanaatine varmaz ise, talebi reddedebilir.

4. Benzer Kavramlardan Farkları

A. Tazminattan Farkı

Geçici ödeme, tazminat gibi, zararın giderilmesi amacını taşımakla birlikte, ödemenin yapılması açısından arada farklar mevcuttur.

Tazminat, yargılama sonunda, hesabı yapıp, tutarı net olarak belli olan zararın tazmini yöntemi olup, ancak yargılama bittikten sonra mahkemenin kararıyla tazmin edilebilir. Yargılama bitmeden, mahkeme karar vermeden tazminatın bir kısmının ödenmesi gibi herhangi

¹⁴ Oğuzman; Öz : a.g.e., S.132

¹⁵ Oğuzman; Öz : a.g.e.,s.132

bir ara ödeme yapılması söz konusu değildir. Ancak geçici ödeme, henüz net olarak belirlenmeyen zararın giderilmesi için, yaklaşık olarak hakim tarafından belirlenen ve zararın en azından bir kısmının giderilmesi için, yargılama sırasında, kesin mahkeme kararına gerek olmadan, davacı lehine hükmedilen ödemedir.

Her iki tazmin türünde de amaç; zararın giderilmesi; tazminata yargılama sonucunda hükmedilmekte olup; geçici ödemeye ise yargılama aşamasında hükmedilip, yargılama sonrasında belirlenen tazminat, geçici ödeme mahsup edilerek belirlenir.

Tazminat, yargılama sonucunda belirlendiği için, yargılama aşamaları bittikten sonra kesin hüküm olarak değerlendirilip, iadesi mümkün değildir. Ancak, BK md.76/II uyarınca, geçici ödeme, yargılama sonrası tazminat gerektiren bir durum olmadığına karar verilmesi halinde, ödemeyi yapan tarafından, davalıya faiziyle birlikte iade edilmek zorundadır.¹⁶ Hükmedilen tazminat, yapılan geçici ödemeden daha az ise, fazla ödenen kısım yine davalıya geri ödenmek zorundadır.

Kesin mahkeme kararıyla hükmedilen tazminatlarda, faiz söz konusudur. Tazminata uygulanacak faiz, zarar görenin zararı sabit olduğunda tazminat bedeli üzerinden davacının yararlanmasını sağlar.¹⁷ Yeni TBK.muza göre haksız fiil sorumluluklarında faiz haksız fiil tarihinden itibaren işlemeye başlar (TBK.md.117 f.II).¹⁸ Geçici ödemede ise, ara kararı niteliğinde bir alacak söz konusu olduğundan karar tarihinden itibaren faiz uygulanır. Ancak TBK.md.76 da bu konuda bir hüküm bulunmamasına rağmen mahkemenin, aynen TBK:md.117 f.II de olduğu gibi, geçici ödemeye haksız fiil tarihinden itibaren yasal temerrüt faizi uygulanmasına karar verebilir.

B. Nafakadan Farkı

Nafaka, aile hukukuyla ilgili davalarda, eş (tedbir, bakım ya da yoksulluk nafakası) , çocuk (tedbir, bakım ya da iştirak nafakası) , belirli derecedeki yakınlar (yardım nafakası) lehine hükmedilen, geçinme parası olarak tanımlanabilir. Tedbir nafakası, yoksulluk nafaka-

¹⁶ Eren, Fikret:Borçlar Hukuku Özel Hükümler, B.14, Ankara 2012, S.780

¹⁷ Antalya, G: a.g.e., S.748

¹⁸ Antalya, G: a.g.e., s.749

sı, iştirak nafakası ve yardım nafakası olarak çeşitlere ayrılan nafaka kavramı, geçici ödemelerle benzerliklere sahip olduğu gibi farkları da mevcuttur.

Genel olarak, geçici ödemenin yargılama sonucu tazminattan mahsup edilmesi yahut iade edilmesi söz konusuysa, nafaka, yargılama sonucu iade edilmez yahut yargılama sonucunda “nafakanın yargılama sonucunda bağlanacak nafakadan mahsup edilmesine” ilişkin karar verilemez. Zira nafaka kişinin barınma ve geçinmesi için zorunlu ödemedir. Sonradan koşullar değiştiğinde değiştirilebilir ya da kaldırılabilir. Ancak değiştirme ya da kaldırma önceden bu konuda yapılan ödemelerin iadesi sonucunu doğuramaz.

Burada her nafaka türünün birbirinden farklı özellikleri olduğu için, türleri, ayrı ayrı ele alacağız.

- a. Tedbir nafakası; boşanma davasından önce veya sonra açılabilen; eş ve reşit olmayan çocuklar için hükmedilen bir nafaka türü olup, boşanma davasından önce talep edilmesi halinde, bağımsız bir dava olarak açılan, nafakadan yararlanacak kişinin geçinmesi için gereken bir bakım parasıdır. Boşanmadan önce açılan davada, dava konusunun nafaka olması nedeniyle başkaca talebe gerek olmadığı halde; boşanma sırasında hükmedilecek tedbir nafakasında, hakim, talep olmasa da, nafakaya ilişkin bir karar vermek zorundadır. Ancak, geçici ödemede, hakim talep olmadan karar veremez. Geçici ödemenin talep edilmesi, hükmedilebilmesi için aranan koşullardan biridir.
- b. Yoksulluk nafakası, TMK md.176’da düzenlenen; eşlerden birinin isteyebileceği, açık bir talep ile değerlendirilecek nafaka türü olup; geçici ödemeye bu yönden benzerlik gösterir. Yani, yoksulluk nafakası da geçici ödeme gibi talep edilmelidir. Hakim, re’sen nazara alamaz.
- c. İştirak nafakası, TMK md.182’de düzenlenmiş olup; çocuğun geleceğinin korunması, eğitimi, ve zorunlu ihtiyaçları için velayeti kendisinde olmayan eşin, çocuk için vermesi gereken nafaka olup, hakim tarafından re’sen de değerlendirilir. Geçici ödemede ise, re’sen değerlendirme olmayıp, talebin varlığı gerekmektedir.
- d. Yardım nafakası ise TMK md.364’te düzenlenmiş olup; talep üye-

rine, kardeş, üstsoy ve altsoyuna, yardım etmediği takdirde yoksulluğa düşecek olması halinde verilen nafaka olup, geçici ödeme gibi, talebin varlığına bağlıdır. Ancak geçici ödemeden farklı olarak hükmedilen yardım nafakasının sonradan değiştirilmesi ya da kaldırılmasına karar verildiğinde iadesi söz konusu olmayacaktır.

C. İhtiyati Tedbir ve İhtiyati Hacizden Farkı

İhtiyati tedbir ve ihtiyati haciz kavramları, yargılama sonrasında hükmedilen tazminat miktarının tahsilatının teminat altına alınması, borçlunun sahip olduğu mallarını başkalarına devrinin önlenmesi, bu önlemeyle, en kötü ihtimalle, verilen tazminat kararı neticesinde, icra yoluyla ihtiyati tedbir/haciz konulan bu malların satılarak tahsilat yapılması amacını taşımaktadır. Halbuki, geçici ödemede, madde gerekçesinden de anlaşıldığı üzere “inandırıcı delillerle, uğradığı zararı ispat etme, zararın giderilmesinin aciliyet gerektirmesi ve ekonomik durumun bunu gerektirmesi” koşullarının varlığı gerekmekte, dolayısıyla, zararının giderilmesi aciliyet gerektiren tazminat alacaklılarının, yargılama sonucunu beklemeden, zararının giderilerek, sosyal hayatına devam edebilmesinin sağlanması amaçlanmaktadır.

Amaç başlığı altında, geçici ödeme kavramının gereksiz olduğunu, ihtiyati haciz ve tedbir gibi alacağı garanti altına alan kavramlar olması gerekçesiyle eleştiren görüşlerin var olduğuna değinmiştik. İhtiyati tedbir ve haciz ile geçici ödemenin, amaçları farklı olan kavramlar olması nedeniyle, eleştirilere katılmamaktayım. Zira geçici ödemenin amacı, eleştiri gerekçesi olan “alacağı garanti altına almak” değil, “giderilmesi aciliyet gerektiren zararların yargılama sonunu beklemeden bir nebze de olsa giderilmesi” dir. İhtiyati tedbir ve ihtiyati haczin amacı verilecek ilamın icra edilmesini garanti etmek olduğu halde, geçici ödemenin amacı, davadaki haklılığın muhtemel olması halinde, haksız fiil sonucu mağdur olan kişinin ekonomik açıdan güçlüğü düşmesini önlemektir.

Her ne kadar kanun yürürlüğe gireli gün itibariyle bir buçuk yıl olmasına rağmen, verilen bir geçici ödeme kararın yapmış olduğum araştırmalar neticesinde rastlamamış olsam da, ağır işleyen yargı sisteminde, ivedilik arz eden mağduriyetlerinin bir nebze de olsa giderilmesi açısından faydalı bir yenilik olduğu düşünüyorum.

5. Uygulama Alanı

Geçici ödeme, haksız fiillerden doğan borçların yanı sıra, sözleşmeden doğan borçlarda da söz konusu olabilir.

TBK.md.114/2 “Haksız fiil sorumluluğuna ilişkin hükümler, kıyas yoluyla sözleşmeye aykırılık hâllerine de uygulanır.” düzenlemesiyle, sözleşmelere aykırılıkta da, haksız fiile ilişkin hükümlerin uygulanabileceğini öngörmüştür. Örneğin; bir satış sözleşmesinden doğan bedelin ödenmesi davasında, satıcı bedeli talep etmekte haklı olduğuna ilişkin inandırıcı kanıtlar sunarsa, hakim, onun içinde bulunduğu acil ihtiyaç halini göz önüne alarak dava sonucunu beklemeden, bedele mahsuben geçici ödemeye hükmedebilir.¹⁹ Bu örnekten anlaşılacağı üzere, yalnızca, haksız fiilden doğan borçlarda değil, sözleşmeden doğan borçlarda da, şartlar mevcut ise, geçici ödemeye hükmedilebilir.

Özetleyecek olursak; geçici ödemeye; hem haksız fiilden doğan borçlarda, hem de sözleşmeye aykırılıktan doğan borçlarda, bir zarar ve bu zarara ilişkin inandırıcı kanıtlar varsa, zararın giderilmesi ekonomik açıdan mağduriyet söz konusu ve davadaki haklılığı inandırıcı kanıtlarla ortaya konulmuşsa davacının talebi üzerine hükmedilebilir.

Geçici ödeme ile ilgili madde, istisnai bir madde olduğu için, dar yorumlamak gerekir. Zira, geniş yorum ile, madde gerekçesinde yer alan “ivedilikle zararın giderilmesi” hali, çok farklı hallerde karşımıza çıkabilir, bu ivedi, yorum yöntemiyle genişletilerek, geçici ödeme amacından çıkarak, “tazminata hükmedilmemesi halinde, geçici ödemenin geri verilmesi” durumu taraflar için kolaylıktan çok ızdıraba dönecektir.

Yapılması gereken dar yorumla, madde gerekçesinde bakarak, yalnızca maddi tazminat davalarında geçici ödemeye hükmedilmesi gerektiği kanaatindeyim.

Şimdi maddi ve manevi tazminat davalarında geçici ödemenin uygulama alanını ele alacağız.

¹⁹ Oğuzman;Öz : a.g.e., s.133

A. Maddi Tazminat Davaları

Maddi tazminat, kişinin malvarlığında meydana gelen zararın tazmini için öngörülmüş olan bir tazminat türüdür. Haksız fiil neticesinde, kişinin aracında meydana gelen zarar, sahte belge düzenleyerek kişinin taşınmazının satımında meydana gelen zarar, trafik kazasında yaralanan kişinin yapmış olduğu tedavi giderleri, çalışma gücünün azalmasından dolayı uğradığı zarar, maddi zarar neticesinde maddi tazminata konu olabilecek örneklerdir.

Maddi zararın manevi zarardan farklı olarak, somut olarak kanıtlanması mümkündür. Yukarıdaki örneklerden yola çıkacak olursak; kişinin aracının hasar görmesi kaza tespit tutanakları ve araç servis ücretlerinin makbuzlarıyla, trafik kazası neticesinde yaralanan kişinin yapmış olduğu hastane masrafları hastane ödeme makbuzlarıyla, iş gücü kaybı, doktor raporlarıyla kanıtlanabilen olaylardır.

Maddi tazminat davalarında, manevi tazminat davalarına nazaran, belgelendirilmek ve kalem kalem ispat edilebilecek zararın daha net olarak belirlenmesi bu anlamda mümkündür.

Geçici ödemeler, zarar görenin iddiasını inandırıcı delillerle kanıtlaması durumunda, yargılama sonucunu beklemeye gerek kalmaksızın hakim tarafından hükmedilecek bir ödeme türü olduğuna göre; maddi tazminat davalarında, mağdur (davacı) iddiasının doğruluğunu delille kanıtlarsa, geçici ödemeye hükmedilmesi gereklidir.

Geçici ödemenin amacı, zaten mağdur olan davacının mağduriyetini, derhal bir nebze de olsa gidermek olduğu için, kuşkusuz maddi tazminat davalarında gündeme gelebilmektedir.

Örneğin, trafik kazası nedeniyle çalışma gücünü kaybeden kişinin, evini geçindirememesi, ödemelerini aksatması nedeniyle daha fazla mağdur olacaktır. Yargılama aşamasında, bu iş gücü kaybını kanıtlaması halinde, geçici ödemeye hükmedilmelidir ki; evini geçindirebilsin, ödemelerini düzenli yapabilsin, borçlarına faiz işlemesin. Aksi halde, uzun süre yargılama sonucunu beklemek, davacı açısından ızdıraba dönüşecek; maddi açıdan mağduriyeti daha da artacaktır. Örneği daha somutlaştıracak olursak; %40 oranda çalışma gücünü kaybeden kişinin, talep ettiği maddi tazminat 100.000 TL olsun. Bu kişi dava açtığı zararının giderilmesini istediği takdirde, çalışma gücü kaybını hasta-

ne raporuyla kanıtladığı takdirde, talebi de var ise, hakim tarafından takdiren bir geçici ödemeye hükmedilmesi gerekir. Geçici ödemenin hakkaniyete uygun şekilde olması gerekir. Hakim tarafından 20.000 TL geçici ödemeye hükmedilmiş olsun. Bunun amacı da, net maddi tazminat tutarının hesaplanmasının beklenilmesidir. Bilirkişi raporları ile, çalışma gücünün kaybına neden ola fiilde, çalışma gücünü kaybeden kişinin kusur oranı gibi unsurlar dikkate alınarak, net zarar hesaplanacaktır. Net tazminat tutarı, 60.000 TL olarak belirlenir ise, yapılan 20.000TL'lik geçici ödeme, bu tutardan mahsup edilir, ve bakiye tutar 40.000 TL olarak tahsil edilir.

Geçici ödeme, maddi tazminat alanında, karşımıza sigorta hukukunda da çıkmaktadır. Tazminat ödeme borcu kenar başlıklı TTK md. 1427/3, “sigortacı tazminattan veya bedelden mahsup edilmek üzere, tarafların mutabakatı veya anlaşmazlık halinde mahkemece yapılacak olan ön ekspertiz sonucunda göre, süratle tespit edilecek hasar miktarının veya bedelin en az yüzde ellisini avans olarak öder” düzenlemesi mevcut olup, fıkranın gerekçesinde, “...sigorta ettirenin sigorta sözleşmesini yaparken de amacı zararının bir an önce telafi edilmesi ve karşılaştığı tehlikeden dolayı herhangi bir mağduriyetinin doğmamasıdır. Bu durumda, sigorta ettirenin menfaatinin korunması gerekeceğinden, madde ile sigortacıya ödenecek tazminat veya bedelden mahsup edilmek üzere avans verme mecburiyeti getirilmiştir.” denilerek, sigorta hukukunda geçici ödemenin varlığı kabul edilmiştir.²⁰

B. Manevi Tazminat Davaları

Manevi tazminat, kişinin şahıs varlığında (kişisel varlık değerlerinde) meydana gelen zararların tazmini amacını taşıyan bir tazminat türüdür. Şahıs varlığı zararları, kişinin bedensel bütünlüğü ve sağlığı gibi maddi varlıklarına ya da şeref haysiyet, özel yaşam, isim, resim, özgürlükler gibi maddi nitelikte olmayan kişisel varlıkların ihlalinde gündeme gelebilir.

Kişinin maddi nitelikteki kişisel değerlerini, bedensel bütünlüğü oluştururken, şeref, haysiyet, özel yaşam, isim, resim, özgürlükler gibi değerleri, maddi nitelikte olmayan kişisel değerlerini oluşturur.

²⁰ <http://www.ticaretkanunu.net/turk-ticaret-kanunu-madde-gerekceleri-altinci-kitap-sigorta-hukukumadde-1401-1520/>

Bu değerlerin ihlali, zarara uğraması, manevi tazminat davasına konu olur. Trafik kazası neticesinde, kişinin bedensel zarara uğraması, vücut bütünlüğünün zarar görmesi, sakat kalması, sağlığının bozulması; kitle iletişim araçları, mektup, internet gibi yollarla kişinin hakarete uğraması, şeref ve haysiyetini zedeleyen eylemler; kişinin kaçırılması, hakkının aranmasının engellenmesi, meskenine tecavüz, seyahat etmesinin önlenmesi gibi hallerde ise özgürlüklerinin kısıtlanması olup manevi zarara yol açabilir.

Manevi tazminat davalarında, giderilmesi ivedi bir zarar söz konusu değildir. Her ne kadar, geçici ödeme ile ilgili düzenlemede, ödemenin maddi yahut manevi tazminat davalarında yapılabileceğine ilişkin bir düzenleme, yahut manevi tazminat taleplerinde geçici ödeme yapılamayacağına ilişkin bir hüküm bulunmasa da, geçici ödeme kurumunun kabul ediliş amacı, manevi tazminat taleplerinde, geçici ödeme yapılmasıyla uyuşmamaktadır. Zira, ödemenin amacı, ivedi olarak, zararın bir kısmının da olsa giderilmesi ve zarara uğrayanın maddi açıdan sıkıntılarının bir nebze olsun giderilmesini sağlamaktır.

Maddede “ekonomik durum bunu gerektirdiği takdirde” diyerek, geçici ödeme için bu koşulun varlığının arandığı kabul edilmiştir. Ekonomik durumun geçici ödemeyi gerektirmesi halinin, zarara uğrayan tazminat alacaklısının genel ekonomik durumu yani fakir ya da zengin olması olarak değil, uğradığı zarar nedeniyle meydana gelen yeni ekonomik durumu olarak yorumlanması gerektiği kanaatindeyim. Dolayısıyla, ekonomik durumun gerektirmesi halinin ancak maddi tazminat taleplerinde söz konusu olabileceğini kabul etmek gerekir. Manevi zararlarda kişinin “ekonomik durumunun bozulması ya da ekonomik açıdan muhtaç hale gelmesi” sonucunu doğuramaz. Bu nedenle manevi tazminat taleplerinde “ekonomik durumun geçici ödemeyi gerektirmesi” söz konusu olmayacağından, manevi zararın tazminini bir ivedilik gerektirmemesi nedeniyle, açıkça kanunda bir engel olmasa da, bu taleplerde, geçici ödemeye hükmedilmemesi gerektiği kanaatindeyim.

Kasabada yaşayan, işsiz, geçimini etraftaki insanların yardımlarıyla sağlayan bir kadınla ilgili gazetede “sahte belge tanzim ettiği” gibi başlıklı bir haber yapılması halinde, insanların yaptıkları yardımları kesmesi durumunda, aslında bir ivedilik söz konusudur. Bu durumda

bu kişinin kişilik hakkına saldırı sonucu hem maddi hem de manevi zarar doğmuştur. Maddi zararı kendisine yapılan yardımların kesilmesi; manevi zararı ise şeref ve haysiyetinin ihlal edilmesidir.

Olayda, hakkında gerçek dışı yayın yapılan kişinin kişilik hakları ihlal edilmiş, manevi zararının giderilmesi için tazminat talebinde bulunmuştur. Bu talepten dolayı “zararın giderilmesinin aciliyet gerektirmemesi nedeniyle” geçici ödemeye hükmedilemez, Ancak yapılan yayın neticesinde kendisine yapılan yardımların kesilmesi ve bu nedenle maddi zarara da uğradığı” iddia edilir, ve bu durum inandırıcı kanıtlarla hakimde “zararın doğduğu yönünde bir kanaat oluşması” halinde, talep de var ise; maddi tazminat talebinin var olması sebebiyle geçici ödemeye hükmedilebilebilecektir. Yani, geçici ödeme talebi ve ödemeye hükmedilebilmesi için, yalnızca maddi tazminat davasının açılmasına gerek yoktur.

6. Geçici Ödeme Kararının Hüküm ve Sonuçları

Geçici ödemeye TBK md.76 düzenlemesiyle, koşulların varlığı halinde, istem üzerine, hakim tarafından hükmedilecek asıl tazminat miktarına mahsup edilmek üzere takdir edilecektir.

Geçici ödemeye hükmedilmesi halinde, yargılama sonucunda verilen esas karar neticesinde, mahsup, tamamlama yahut iade işlemleri söz konusu olacaktır.

Buna göre; verilen geçici ödeme tutarı, yargılama sonucunda verilen tazminat tutarından az ise, tazminattan geçici ödeme tutarı mahsup edilir. Örneğin, 1.000 TL geçici ödemeye hükmedilmiş; yargılama sonucunda haksız fiil failinin, yahut sözleşmeye aykırı davranan tarafın, 5.000 TL tazminat ödemeye mahkum olması halinde, mağdur konumundaki tazminat alacaklısının alacağı tazminat; $5.000 - 1.000 = 4.000$ TL olarak belirlenecek, bu hesaba göre tahsilat yapılacaktır.

Hükmedilen geçici ödemenin, tazminat miktarından fazla ise; örneğin; 10.000 TL geçici ödemeye hükmedilir, ancak yargılama sonucunda kesin hesap ile tazminatın 6.000 TL olduğuna karar verilirse, geçici ödemeyi alan tazminat alacaklısı, borçlu konumuna düşer, ve ödeme yapan kişiye, bakiye 4.000 TL’yi geri verir.

Hükmedilen geçici ödeme; yargılama sonucunda hükmedilen tazminat ile eşdeğerse, tazminat borçlusunun ayrıca bir tazminat ödeme

borcu doğmayacaktır. Örneğin, yargılama esnasında 1.000 TL geçici ödemeye hükmedilmiş, kesin hesap ile tazminat da 1.000 TL olarak belirlenmiş ise, tazminat borçlusu, yapmış olduğu geçici ödeme ile borcundan kurtulur.

Son olarak, geçici ödemeye hükmedilmiş, ancak yargılama sonucunda tazminat borçlusu tazminata mahkum edilmemiş yani dava reddedilmiş ise, yapılan geçici ödemenin de haksız yere yapıldığı anlaşılmaması söz konusu olacağından, geçici ödemeyi alan davacı (davada tazminat alacaklısı olduğunu iddia eden), borçlu konumuna düşer ve ödemeyi yapan tarafa, almış olduğu ödemeyi geri vermekle yükümlü olur. Zarar görenin, bu tazminat talebi reddedilirse, almış olduğu geçici ödemeleri kanuni faizi ile birlikte geri vermek zorunda kalır.²¹ Çünkü yapılan bu geçici ödeme haksız bir ödeme niteliği alır. İsviçre Tasarısı madde gerekçesinde ortaya çıkan bu tür sorunların sebepsiz zenginleşme hükümlerine göre çözüleceği belirtilmiştir.²²

Geçici ödeme talebinde bulunulabilmesi için her hangi bir zaman kısıtlaması olmadığını daha önce ifade etmiştik. Yargılamanın her aşamasında, bu talepte bulunulabileceği gibi, reddedilmesi halinde, yeniden istenebilir, ortaya çıkan yeni delillerle, zaten hükmedilen bir geçici ödemeye ek olarak yeniden bir geçici ödeme talebinde bulunulabilir.

Mahkemenin ara kararı ile hükmedilen geçici ödemeler, bir ilama dayandığından ilamlı icra yoluyla tahsil edilir. Mahkemenin geçici ödemeye hükmettiği karar tarihi itibarıyla, bu alacağa faiz işletilebilir. Ancak yukarıda ifade ettiğimiz gibi yasada hüküm bulunmamasına rağmen mahkemenin geçici ödemeye TBK.md.117 f.II hükmünden hareketle haksız fiil tarihinden itibaren temerrüt faizi uygulanmasına karar vermesi mümkündür.

Yargılama sonucunda verilen tazminattan geçici ödeme mahsup edildikten sonra, yeniden ilamlı icra yoluyla tahsilat yapılır. Bu durumda, bakiye borç, mahkemenin karar tarihinden itibaren yahut kararla belirlenen (örneğin dava tarihi, yahut davanın açıldığı tarih gibi) zamandan itibaren faiz işletilerek talep edilir.

²¹ Eren, F. :a.g.e., s.780 / ÖZ, Turgut: Yeni Borçlar Kanunu'nun Getirdiği Başlıca Değişiklikler ve Yenilikler, İstanbul 2012, s.12

²² Topuz, M: a.g.e., s.289

KAYNAKLAR

- Antalya, Gökhan: Borçlar Hukuku Genel Hükümler, C.I, İstanbul 2012
- Demir, Mehmet: Türk Borçlar Kanunu'nun Getirdiği Yenilikler, Ankara 2012
- Eren, Fikret: Borçlar Hukuku Özel Hükümler, B.14, Ankara 2012
- Kılıçoğlu, Ahmet M. : Borçlar Hukuku Genel Hükümler, B.17, Ankara 2013
- Oğuzman, Kemal ; ÖZ, Turgut: Borçlar Hukuku Genel Hükümler, B.10, C.2, İstanbul 2013
- Öz, Turgut: Yeni Borçlar Kanunu'nun Getirdiği Başlıca Değişiklikler ve Yenilikler, 2. Bası, İstanbul 2012
- Topuz, Murat: "Türk Borçlar Kanunu Uyarınca Haksız Fiilden Doğan Borç İlişkilerine Dair Yargılamalarda Geçici Ödemeler", Prof. Dr. Cevdet Yavuz'a Armağan, İstanbul 2011
- T.C. Adalet Bakanlığı, Türk Borçlar Kanunu Tasarısı, Ankara 2008
- <http://www.ticaretkanunu.net/turk-ticaret-kanunu-madde-gerekceleri-altinci-kitap-sigorta-hukukumadde-1401-1520/>